

ЮРИДИЧНИЙ НАУКОВИЙ ЕЛЕКТРОННИЙ ЖУРНАЛ

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ
ФАХОВЕ ВИДАННЯ

www.lsej.org.ua

52024

**Запорізький національний університет
Міністерства освіти і науки України**

**Електронне наукове фахове видання
«Юридичний науковий
електронний журнал»**

№ 5, 2024

**На підставі Наказу Міністерства освіти та науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1)
журнал внесений до переліку фахових видань категорії «Б» у галузі юридичних наук
(081 – Право, 262 – Правоохоронна діяльність, 293 – Міжнародне право)**

**Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)**

**Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.**

**Видавничий дім
«Гельветика»
2024**

Юридичний науковий електронний журнал – електронне наукове фахове видання юридичного факультету Запорізького національного університету

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Коломоєць Тетяна Олександрівна – доктор юридичних наук, професор

Заступник головного редактора:

Бондар Олександр Григорович – доктор юридичних наук, професор

Відповідальний секретар:

Віхляєв Михайло Юрійович – доктор юридичних наук, професор

Члени редакційної колегії:

Батюк Олег Володимирович – доктор юридичних наук, доцент;
Биргеу Михайло Михайлович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Молдова);
Болокан Інна Вікторівна – доктор юридичних наук, доцент;
Ботнару Стела – доктор юридичних наук, доцент;
Бринза Сергій – професор, доктор хабілітат;
Верлос Наталя Володимирівна – доктор юридичних наук, доцент;
Войцех Войтила – доктор гуманітарних наук у галузі філософії (Республіка Польща);
Волошина Владлена Костянтинівна – кандидат юридичних наук, доцент;
Галіцина Наталя Вікторівна – доктор юридичних наук, професор;
Деревянко Наталія Зеновіївна – доктор філософії у галузі права;
Діхтієвський Петро Васильович – доктор юридичних наук, професор;
Дрьомін Віктор Миколайович – доктор юридичних наук, професор;
Дудоров Олександр Олексійович – доктор юридичних наук, професор;
Ібрагімов Соліджон Ібрагімович – доктор юридичних наук, професор (Республіка Таджикистан);
Кантор Наталія Юрївна – кандидат юридичних наук;
Колпаков Валерій Костянтинівич – доктор юридичних наук, професор;
Копча Василь Васильович – доктор юридичних наук, професор;
Курінний Євген Володимирович – доктор юридичних наук, професор;
Кушнір Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, професор;
Смирнов Максим Іванович – кандидат юридичних наук, доцент;
Стеценко Семен Григорович – доктор юридичних наук, професор;
Тернушак Михайло Михайлович – доктор юридичних наук;
Тошек Бартоломей – доктор політичних наук, професор (Республіка Польща);
Уільям Дж. Уоткінс – доктор юридичних наук (США);
Фальковський Андрій Олександрович – кандидат юридичних наук, доцент;
Федчишин Дмитро Володимирович – доктор юридичних наук;
Шарая Анна Анатоліївна – доктор юридичних наук, доцент;
Д-р Ханна Боуз – LLB, MSc, PhD, FHEA, доцент кримінального права (Велика Британія);
Д-р Брюс Вордхо – PhD, LLB, LLM, професор конкурентного права (Велика Британія);
Д-р Джейн Руні – доцент міжнародного права (Велика Британія).

*Рекомендовано до опублікування вченою радою
Запорізького національного університету,
протокол № 12 від 28.05.2024 р.*

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Бойко Н.І. СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ ПОЗИЦІЇ ПО ЮРИДИЧНІЙ СПРАВІ ЯК КЛАСИФІКАЦІЙНИЙ КРИТЕРІЙ ЮРИДИЧНОЇ АРГУМЕНТАЦІЇ.....	20
Лисенко Я.О. СТАН ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ	24
Маленевський А.О. ВІДСТУП ВІД ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА КОНВЕНЦІЄЮ В УМОВАХ ВІЙНИ: УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД.....	28
Митрофанов І.І. ГАЛУЗЕВА ЮРИСПРУДЕНЦІЯ.....	32
Настюк А.А., Семенець О.В. ПОЛІТИКА ЧЕРНІГІВСЬКИХ ВЛАДНИХ ЕЛІТ В ПРОТИСТОЯННІ ІЗ КИЇВСЬКОЮ ВЛАДОЮ В КИЇВСЬКІЙ РУСІ ДО 1127 РОКУ.....	37
Нечитайло С.В., Письменна О.П. ВОЄННИЙ СТАН VS. СТАН ВІЙНИ. ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ВІДМІННІСТЬ ПОНЯТЬ.....	43
Осадчук М.Ю. ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ЯК СКЛАДОВА МЕХАНІЗМУ ЕФЕКТИВНОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	47
Петришина К.А. МІЖНАРОДНІ ВИБОРЧІ СТАНДАРТИ ТА ЇХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ.....	51
Святоцька В.О. ДО ПИТАНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ НА ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ ТА ЗАКАРПАТТІ У 1918-1939 РОКАХ.....	56

РОЗДІЛ 2

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Волкова Д.Є. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ У СВІТЛІ КОНЦЕПЦІЇ ЛЮДИНОЦЕНТРИЗМУ.....	60
Долгий О.О., Долгий О.А. АНТИКОРУПЦІЙНА СКЛАДОВА ДЕПУТАТСЬКОЇ ЕТИКИ: ОЦІНКА ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА СОЦІОЛОГІЧНОГО ВИМІРУ.....	64
Єгорова В.С. КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ: ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА...69	69
Yemelianenko K.O. PECULIARITIES OF ENSURING ENVIRONMENTAL SAFETY BY TERRITORIAL COMMUNITIES DURING MARTIAL LAW	71
Король А.В. КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ПРИНЦИПІВ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.....	76
Курінний Є.В. ВІЙНА ЯК ВАГОМИЙ ПРИВІД ДЛЯ ФОРМУВАННЯ НОВИХ СУТНОСТЕЙ ДОКТРИНИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....	80
Максіменцева Н.О. ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИБОРЧОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ЯК ЕЛЕМЕНТУ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ВЛАДИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	85
Присяжнюк Л.М. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ ДЕЛІКТ ТА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТА ДЕЯКІ АСПЕКТИ СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ.....	89

РОЗДІЛ 3

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Бабич І.Г. ЕВОЛЮЦІЯ СЕРВІТУТУ З ЧАСІВ РИМСЬКОГО ПРАВА. ПЛАТА ЗА СЕРВІТУТ.....	92
Баранкова В.В. ОСОБЛИВОСТІ ПИСЬМОВИХ ДОКАЗІВ У НОТАРІАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	95

Бойко В.Б. ВИЗНАЧЕННЯ ТА ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	99
Вінтоняк Н.Д. ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ У КОРПОРАТИВНОМУ СПОРІ.....	103
Віхляєв М.Ю. РЕЄСТРАЦІЙНА ПРОЦЕДУРА ЩОДО СТАТУТІВ (ПОЛОЖЕНЬ) РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ.....	106
Достдар Р.М. РЕГУЛЮВАННЯ ШЛЮБНО-СІМЕЙНИХ ВІДНОСИН, УСКЛАДНЕНИХ ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ.....	110
Еппан Р.Е. VIRTUAL PROPERTY IN THE DIGITAL SPACE: CONCEPT, CONTENT, ESSENCE.....	113
Жорнокуй Ю.М. РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КОРПОРАТИВНОМУ УПРАВЛІННІ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ МАЙБУТНЬОГО.....	117
Ковалишин О.Р. ГНУЧКЕ ТОВАРИСТВО КАПІТАЛІВ (FLEXCO) В КОРПОРАТИВНОМУ ПРАВІ АВСТРІЇ.....	121
Коваль С.А., Донська Д.М., Таш'ян Р.І. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЩОДО НАДАННЯ СТАТУСУ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ РОБОТОТЕХНІЦІ.....	124
Косінова Д.С., Рябокони К.І., Горбенко Д.А. ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА В СФЕРІ КРИПТОВАЛЮТ ТА ІНШИХ ЦИФРОВИХ АКТИВІВ.....	127
Кравченко І.О., Касянчук К.В. ПРЕДСТАВНИЦТВО В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	131
Крижовий Д.В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБРАННЯ ІПОТЕКОДЕРЖАТЕЛЕМ НАЛЕЖНОГО СПОСОБУ ЗАХИСТУ ПОРУШЕНИХ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ НА ОСНОВІ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ.....	134
Кройтор В.А. ЮРИСДИКЦІЯ МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО АРБИТРАЖНОГО СУДУ ЯК САМОСТІЙНОЇ ПОСТІЙНО ДІЮЧОЇ АРБИТРАЖНОЇ УСТАНОВИ (ТРЕТЕЙСЬКОГО СУДУ) В УКРАЇНІ.....	138
Луц Д.М., Куляк Р.Ю. ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	142
Меленчук В.І. ЗВЕРНЕННЯ СТЯГНЕННЯ НА ГРОШОВІ ПЕРЕКАЗИ ЧЕРЕЗ ПЛАТІЖНУ СИСТЕМУ NOVA PAY: ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ.....	146
Менів Я.О. ВИКЛИКИ СІМЕЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ: ПРАКТИЧНИЙ ТА ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТИ.....	149
Мудрий О.А. ВИКОНАННЯ ГРОШОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЗА ДОГОВОРОМ ПРОКАТУ.....	154
Музика Л.А., Сєда С.В. ПРОБЛЕМАТИКА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ВИКОРИСТАННЯ АНАТОМІЧНИХ-МАТЕРІАЛІВ ЛЮДИНИ.....	158
Перунова О.М. ЗНАЧЕННЯ СВОЄЧАСНОСТІ ДЛЯ ДІЙ СУДУ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	163
Петрина В.Н. ПРО ПРАВОВИЙ СТАТУС АРБИТРІВ В МІЖНАРОДНОМУ КОМЕРЦІЙНОМУ АРБИТРАЖІ.....	167
Піддубна В.Ф., Бровченко Т.І. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ДІЯЛЬНОСТІ ІТ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	172
Породько В.В. ПИТАННЯ ОБМЕЖЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН ПРИ ПРОВЕДЕННІ МОБІЛІЗАЦІЇ.....	176
Скриннікова К.О. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИЗНАННЯ ПРАВА ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ.....	181
Тараненко О.М. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, СТВОРЕНИХ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ТА УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	184
Твердохліб Е.В. ІМУНІТЕТ СВИДКА В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ ЯК ЧИННИК, ЩО ВИЗНАЧАЄ ЗАХИСТ ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ ОСОБИ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	188
Тельнік О.Б. ЩОДО ОКРЕМИХ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ТА СІМЕЙНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ У ПЕРІОД ДІЇ В УКРАЇНІ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ.....	191

Тимошук О.Г. ЗАХИСТ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТУ НОТАРІАТУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	195
Ткалич М.О., Алімов К.О., Хорольська О.С., Чибінова Н.І. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	198
Чабан О.М., Котуха О.С. ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА ШЛЮБ ЗА СІМЕЙНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	202
Чевичалова Ж.В. МІЖНАРОДНІ ДОМОВЛЕНОСТІ ПРО СУРОГАТНЕ МАТЕРИНСТВО. ШЛЯХ ДО УНІФІКАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	205
Chingiz Nasimi Chingizzadeh. LEGAL CHARACTERISTICS OF PROPERTY RIGHTS IN COMPLIANCE WITH CIVIL LEGISLATION.....	211
Чхан М.Г., Панченко В.В. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ЗА КОРДОНОМ	215
Шкрібляк К.П. ЩОДО ПРАВА ВИКОНАВЦЯ ІНІЦІЮВАТИ СУДОВЕ ПРОВАДЖЕННЯ В РАМКАХ СТ. 432 ЦПК УКРАЇНИ (ТЕОРІЯ VS СУДОВА ПРАКТИКА).....	218

РОЗДІЛ 4 ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Марченко В.Б. ОBOB'ЯЗОК КРЕДИТОРА ЗАПОБІГАТИ ВЛАСНИМ ЗБИТКАМ: ПРИНЦИП ВИРІШЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ ЩОДО УПУЩЕНОЇ ВИГОДИ ЧИ СТАЛІНСЬКИЙ АНАХРОНІЗМ?.....	223
Остапенко Ю.І., Антонов А.О., Чарченко Є.В. АВТОРСЬКІ ПРАВА НА ОБ'ЄКТИ, СТВОРЕНІ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ.....	227
Швидка Т.І. ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ Й ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ.....	231

РОЗДІЛ 5 ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Гетьманцева Н.Д. ТРУДОВА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ.....	236
Картавих В.В. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАЦІЇ У КОЛЕКТИВНИХ ТРУДОВИХ СПОРАХ.....	240
Пунтус Д.А. СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ.....	243

РОЗДІЛ 6 ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Горун Ю.В. ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН В ІСТОРИЧНОМУ АСПЕКТІ.....	246
Грузенський В.В. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЗЕМЕЛЬ І ҐРУНТІВ УКРАЇНИ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ.....	249
Заверюха М.М. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНТРОДУКЦІЇ ДЕРЕВНИХ ПОРІД В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	252
Клапоушак Д.С., Павлюченко Ю.М. ФЕРМЕРСЬКІ ГОСПОДАРСТВА ТА СІМЕЙНІ ФЕРМЕРСЬКІ ГОСПОДАРСТВА: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ	255

РОЗДІЛ 7

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Ададуров А.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ВИЛУЧЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ВЛАСНОСТІ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	258
Беген В.О. СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ІНСТАНЦІЙНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ СПРАВ ЗА УЧАСТЮ ВИЩИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ.....	262
Боднарчук І.О., Боднар С.В., Матерева А.О. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ПРОТИДІЇ УХИЛЕННЮ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ: АНАЛІЗ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ СХЕМ УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ.....	267
Волинець В.В. ПРАВОВІ ВИКЛИКИ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ.....	270
Волох О.К., Печеряга М.В. АКТУАЛЬНІ ЗАГРОЗИ ІНФОРМАЦІЙНІЙ БЕЗПЕЦІ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В ЄВРОПІ.....	273
Давидчук Д.П., Лукашенко А.А. СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК СЛУЖБИ ДИСЦИПЛІНАРНИХ ІНСПЕКТОРІВ ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ	277
Деменко О.Є. РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОДАТКОВИХ ВІДНОСИН В РЕЖИМІ БАНКРУТСТВА	282
Зицик С.Г., Аніщук В.В. ФІКСАЦІЯ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ДОКАЗУВАННЯ В СУДОВОМУ ПРОЦЕСІ.....	285
Івасюк І.Г. ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ.....	288
Ігнатченко І.Г., Рябченко Я.С. ЕТИЧНІ ТА ВАЛЕОНТОЛОГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ В АСПЕКТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТИВНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ.....	292
Кіра С.О. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ.....	296
Козакевич О.М., Романенко А.О. ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ.....	301
Коломоєць Т.О., Євтушенко Д.С. «СІМЕЙНІ ОБСТАВИНИ» ЯК ПІДСТАВИ ДЛЯ ЗВІЛЬНЕННЯ З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ В ПЕРІОД ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ: ЧИ ВИРШИВ ОНОВЛЕНИЙ НОРМАТИВНО ЗАКРІПЛЕНИЙ ПЕРЕЛІК ПРОБЛЕМИ ПРАВОНАСТОСУВАННЯ?.....	305
Кравчук М.Ю. ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	309
Кузава В.І., Литвин Н.А. ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ МЕДІА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	312
Лата Н.Ф., Мальцева А.М. ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ ЗВЕРНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ ПОДАТКОВОГО ОРГАНУ.....	315
Пришва Н.Ю. ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	319
Рарицька В.Б. ЮРИДИЧНА КОНСТРУКЦІЯ ПОДАТКУ ЗА ПОДАТКОВИМ ПРАВОМ ЄС.....	322
Рой О.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ЗА ПОЗОВНИМИ ЗАЯВАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ЦЕНТРУ КОМПЛЕКТУВАННЯ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ.....	326
Савицька Н.В. РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАСАДИ ВНУТРІШНЬОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДДІВ В СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ.....	329
Саволюк Д.В., Петрик С.Д., Краковська А.Є. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ ДО АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....	332
Смерека Б.В., Прокопович-Ткаченко Д.І. МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗАКОНОТВОРЧИХ ПРОЦЕСІВ ЧЕРЕЗ ІНТЕГРАЦІЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НОРМОТВОРЧУ ФУНКЦІЮ ПАРЛАМЕНТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	336

Смірнов І.С. РЕГУЛЮВАННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ У ЕПОХУ БЛОКЧЕЙНУ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	340
Тавлуй О.П. ФІНАНСОВИЙ МОНИТОРИНГ ЯК СПОСІБ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ НЕЗАКОННИХ ДОХОДІВ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	344
Тимків І.В. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ.....	348
Тімашов В.О., Хоружа К.С. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ	351
Фівкін П.М. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ В УКРАЇНІ.....	355
Чайка В.В. НАДАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ПОСЛУГ З ПОДАТКОВОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ПОЛЬЩІ.....	361
Чайка О.С., Заїгов В.Р., Карабан Є.П. КОНЦЕПЦІЯ ВИНИ В ПОДАТКОВОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ: СУДОВА ПРАКТИКА ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД.....	364
Шатрава С.О., Джафарова О.В., Горбачов О.В., Валко Петрос. РЕАЛІЗАЦІЯ АДВОКАТОМ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ ЯК СУБ'ЄКТОМ НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ВТОРИННОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	368
Шишка Р.Б. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН МІЖ ВИКОНАВЦЕМ ТА ОРГАНІЗАТОРОМ ГАСТРОЛЕЙ.....	372
Яковенко Ю.В. ПОВЕРНЕННЯ СУДОМ МАТЕРІАЛІВ ПРО ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ДООПРАЦЮВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ПРАКТИКИ ТА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	375

РОЗДІЛ 8

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Бондаренко О.О. СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ СТРОКІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	379
Горпинич М.Ю., Згонник Є.Є., Шепітько М.В. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	382
Котовщиков Р.А. ОБ'ЄКТ СКЛАДУ НЕЗАКОННОГО ВИКОРИСТАННЯ З МЕТОЮ ОТРИМАННЯ ПРИБУТКУ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ, БЛАГОДІЙНИХ ПОЖЕРТВ АБО БЕЗОПЛАТНОЇ ДОПОМОГИ.....	386
Лацько А.В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНШИХ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ОХОРОНИ ВОД.....	391
Павленко Т.А., Попов В.В. ПОЖЕЖНА ТА ТЕХНОГЕННА БЕЗПЕКА ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ.....	395
Skrypal P.V. LEGAL REGULATION OF COUNTER-TERRORISM: A COMPARATIVE ANALYSIS OF UKRAINIAN AND BRITISH LEGISLATION.....	398

РОЗДІЛ 9

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Андросович Л.Г. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ.....	402
Антонюк П.Є., Павула Є.М., Пясковський В.В. СПОСІБ ВЧИНЕННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	406
Бабаєва О.В., Полежаєва Є.В. ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ МАЛОЛІТНІХ ТА НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	409

Бакай Н.Є., Бабасва О.В. ДЕЯКІ АСПЕКТИ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	415
Бондаренко О.С., Татарінова К.В. ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КАТУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	421
Бондаренко-Берегович В.В. ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СУДОВОГО ЕКСПЕРТА.....	425
Важинський В.М. ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ З ІНШИМИ ОРГАНАМИ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬСЯ У СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУЦІЙНИХ ІНВЕСТИТОРІВ.....	430
Гнєтєв М.К., Прокопченко Т.Л. «СИГНАЛ» В ОПЕРАТИВНІЙ РОБОТІ: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АРХАЇЗМ ЧИ ОБҐРУНТОВАНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ СЛЕНГ?.....	435
Дрозд В.Г. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ З ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ, ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА СЛУЖБАМИ У СПРАВАХ ДІТЕЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛІСНОГО НЕВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ДИТИНОЮ АБО ОСОБОЮ, ЩОДО ЯКОЇ ВСТАНОВЛЕНА ОПІКА ЧИ ПІКЛУВАННЯ.....	438
Капліна О.В., Марочкін О.І. НАЛЕЖНА ФІКСАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ЯК ПЕРЕДУМОВА ВИКОРИСТАННЯ ЇХ РЕЗУЛЬТАТІВ У ДОКАЗУВАННІ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	441
Коротасв В.М. ОКРЕМІ ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ДЕРЖАВНОГО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ЕКСПЕРТНО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЦЕНТРУ МВС УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТА ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ.....	446
Курилін І.Р., Надрага Л.Я., Семенов В.В. ЩОДО ВІДНОВЛЕННЯ ВТРАЧЕНИХ МАТЕРІАЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	449
Марковський В.О. ОСОБЛИВОСТІ ВРУЧЕННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ У РАЗІ ЯКЩО ОСОБА ПЕРЕХОВУЄТЬСЯ ВІД ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ.....	452
Марченко О.А. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА ТАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЩОДО ПОРЯДКУ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ РОЗБОЇВ, ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНОЮ ГРУПОЮ.....	456
Метелев О.П., Коваленко Є.В. ДО ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГАРАНТІЙ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ПІД ЧАС КОНТРОЛЮЮЩОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	460
Мілімко Л.В. ДОКАЗИ ТА ДОКАЗУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ПЛАТИ ЗА ЗЕМЛЮ.....	464
Осика І.М., Калюжна А.О., Матвієнко О.А. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КРИМІНАЛІСТИЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: МОЖЛИВОСТІ ТА ОБМЕЖЕННЯ.....	469
Софіїв С.О., Теслицький А.А. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ НА ПРАКТИЦІ НОРМ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	473
Чаплинський К.О. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛІСНОГО НЕВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ДИТИНОЮ АБО ОСОБОЮ, ЩОДО ЯКОЇ ВСТАНОВЛЕНА ОПІКА ЧИ ПІКЛУВАННЯ.....	479
Шевчук П.В. АЛГОРИТМИ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ОСОБЛИВИХ ПЕРІОДІВ: ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ.....	482
РОЗДІЛ 10	
СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА	
Лохматов О.А. ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНИХ ПРАВ ТА ОБОВ'ЯЗКІВ АДВОКАТА В УКРАЇНІ.....	486
Маліневський О.М. ОСОБЛИВОСТІ ОБ'ЄКТИВНОЇ ТА СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ АДВОКАТОМ.....	491

Малоземова О.В., Мхитарян А.С., Дроздов О.М. ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ ВИКОРИСТАННЯ ШІ У СФЕРІ ПРАВОСУДДЯ.....	496
Олашин В.В. ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ТА ОБМЕЖЕННЯ ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ ОБСТАВИНАМИ.....	503
Храпенко О.О., Меденцев А.М., Ткаченко А.С. МЕДІАЦІЯ АБО ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРУ ЗА УЧАСТЮ СУДДІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.....	506

РОЗДІЛ 11 МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Avramenko T.O., Smirnova P.V., Saiko I.O. THE RIGHT TO PEACE: LEGISLATION AND PRACTICAL REALIZATION. ANALYSIS ON THE EXAMPLE OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR.....	509
Андрейченко С.С. ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ ЗА ПОВЕДІНКУ СУДОВИХ ОРГАНІВ.....	512
Асірян С.Р., Борищак В.О. ПРИЄДНАННЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ ЯК ЧАСТИНА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	515
Асірян С.Р., Філіппова А.Ю. УКРАЇНА НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	519
Бартюк Т.І. ОХОРОНА ЗАКОРДОННИХ ДИПЛОМАТИЧНИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ.....	523
Бехруз Хашматулла, Мануїлова К.В. ПОЛІТИКА РЕАДМІСІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ВІД ПОЗИТИВНИХ ДО НЕГАТИВНИХ СТИМУЛІВ.....	528
Бондаренко І.Д. РОСІЙСЬКІ ЗАСОБИ КІБЕРВІЙНИ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	531
Власенко В.П. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ВОЄННОЇ ПОЛІТИКИ.....	535
Ібрагімов Д.М., Стойнов П.С., Гнітій А.О. СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖ НАЦІОНАЛЬНИМ ГРОМАДЯНСТВОМ ТА ГРОМАДЯНСТВОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	539
Іванов А.В. ЄС НА ВАРТІ ДЕМОКРАТІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ РЕГІОНІ.....	543
Кірик А.Ю. РЕФОРМА СИСТЕМИ ВЛАСНИХ РЕСУРСІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	547
Палетич Д.С. ОСОБЛИВОСТІ РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ З ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.....	551
Стрілець Г.О., Назаров Д.В., Ромалійська М.Ю. СТАВЛЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ТРИБУНАЛУ ДО ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ ТА ГЕНОЦИДУ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТІВ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.....	554
Тичина В.П. МІЖНАРОДНІ ПРОЦЕСИ ЩОДО ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ ВІД НАСЛІДКІВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	558
Чорна М.В., Конарєва Г.О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....	561

РОЗДІЛ 12 ВІЙСЬКОВЕ ПРАВО

Бабарицький О.В., Артюшенко О.В., Матющенко С.Я., Чепурний В.П. ЗБРОЯ МАСОВОГО УРАЖЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ.....	564
Гашенко С.В., Колдашов О.В., Брідня Є.О., Чалий М.Г. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СТРІЛЕЦЬКОЇ ЗБРОЇ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ УКРАЇНИ.....	567
Григоренко Є.І., Пашенко Є.М. ВІЙСЬКОВЕ ПРАВО У СИСТЕМІ РЕГУЛЮВАННЯ ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СИЛАХ ОБОРОНИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ.....	570

Неугодніков А.О. ПРАВО НА ЗВЕРНЕННЯ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАКСЕОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПЕРСПЕКТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	608
Юрко В.В. ЗАВДАННЯ ТА ПРИНЦИПИ СТАЛОГО ПЛАНУВАННЯ МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ...	612
Гурський В.С. ОСОБЛИВОСТІ ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВОВІД НОСИН В УМОВАХ СПЕЦІАЛЬНИХ НОРМАТИВНИХ РЕЖИМІВ.....	616
Железняк Є.В. ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	619
Касапоглу С.О. ДОПУСТИМІСТЬ ДОКАЗИВ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЗА КОРУПЦІЙНІ ЗЛОЧИНИ.....	622
Великодний Д.В. КОНКУРЕНЦІЯ ІДЕЙ УПРАВЛІНСЬКИХ ТА ПРАВОВИХ НАУК В АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ, ЯКІ ПРИСВЯЧЕНІ КООРДИНАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ.....	626
Сериков О.А. КОНТРОЛЬ ЗА ОБІГОМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ НЕВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	630
Dyachuk M.Yu. ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF PUBLIC PROCUREMENT IN UKRAINE.....	635
Соломаха А.Г. ПОРІВНЯЛЬНИЙ МЕТОД В ДОСЛІДЖЕННЯХ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ЯВИЩ І ПРОЦЕСІВ.....	637
Куклишин А.М. ПІДСТАВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПОЗОВУ: НОВІТНЄ ПРАВАЗАСТОСУВАННЯ.....	641
Задоя І.І. «ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИЙ СПІР» ТА «СПІР З ПРИВОДУ ЗВІЛЬНЕННЯ З ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ» ЯК ОБ'ЄКТИ ДОСЛІДЖЕНЬ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ.....	646
Шкута О.О. ДІЗНАВАЧ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬНИЦЬКИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ.....	649
Волкова Ю.А. СУДОВИЙ ЗАХИСТ РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК РІЗНОВИДУ ДОЗВІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	653
Бойчук П.М. ІСТОРИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗВИТКУ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ.....	656
Блащук Т.В. Придатко Д.О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ МЕДИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРИ ОБРОБЦІ ДАНИХ ПАЦІЄНТА В ПРОЦЕСІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	661
Верлос Н.В., Коломоєць Т.О., Шумейко І.П. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	665
Корнута Л.М. НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ ...	670

РОЗДІЛ 5

ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

УДК 349-2

DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-5/55>

ТРУДОВА МОБІЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

LABOR MOBILITY AS A FACTOR OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY

Гетьманцева Н.Д., д.ю.н., професорка,
завідувачка кафедри приватного права
Чернівецький національний університет

У статті розкривається трудова мобільність як один із факторів соціально-економічного розвитку країни. Зауважується, що характеризуючи різні етапи розвитку нашого суспільства і державності, трудова мобільність вивчалася у контексті таких процесів як працевлаштування, профорієнтація, підготовка кадрів, міграція населення тощо. Модель ринку праці, що була характерна в 1990-ті роки характеризувалася трансформаційними економічними процесами, що не могло не позначитися на трудовій мобільності населення. Перехід економіки України до ринкових методів інтенсифікували процеси трудової мобільності.

Констатується, що трудова мобільність закономірно пов'язана з професійною кар'єрою та знаходить втілення у формі останньої. Будучи джерелом отримання людиною професійних знань та досвіду, трудова мобільність формує кадровий потенціал підприємств, підвищуючи його ефективність роботи в цілому, особливо в умовах цифровізації економіки. Трудова мобільність змінюється залежно від стану соціально-економічної сфери, системи управління, соціальних та економічних проблем. У контексті інноваційного розвитку сучасного суспільства трудова мобільність безпосередньо впливає на процес освоєння нових видів трудової діяльності. Підкреслюється, що цифрові технології безпосередньо впливають на трудову мобільність, проте ступінь впливу у сфері матеріального виробництва та невиробничого спрямування є різним. Як правило, трудова мобільність зумовлена соціальними, економічними, політичними змінами, що відбуваються в суспільстві та впливають на переміщення населення на ринку праці.

Доводиться, що трудова мобільність – це складний соціально-економічний процес, який свідчить про здатність і готовність індивідів чи соціальних об'єктів до зміни соціально-трудової позиції. Низька мобільність на ринку праці стає проблемою, вона може бути одним із стримувальних факторів структурної перебудови економіки, особливо у повоєнний період. Тому необхідна активна політика щодо підвищення галузевої та регіональної мобільності. Пріоритет потрібно віддати стимулюванню зайнятості в галузях, які можуть виступити драйверами майбутнього економічного зростання в умовах наростаючих змін. Щоб мобільність була високою, потрібний інший ринок праці.

Ключові слова: працівник, роботодавець, трудові відносини, трудова мобільність, трудова міграція, ринок праці, переміщення, професійний розвиток, професійне зростання, нестандартні форми зайнятості, держава.

The article reveals labor mobility as one of the factors of socio-economic development of the country. It is noted that characterizing various stages of the development of our society and statehood, labor mobility was studied in the context of such processes as employment, career guidance, personnel training, population migration, etc. The labor market model, which was typical in the 1990s, was characterized by transformational economic processes, which could not but affect the labor mobility of the population. The transition of Ukraine's economy to market methods intensified labor mobility processes.

It is stated that labor mobility is naturally connected with a professional career and is embodied in the form of the latter. As a source of professional knowledge and experience, labor mobility forms the personnel potential of enterprises, increasing its overall work efficiency, especially in the conditions of digitalization of the economy. Labor mobility changes depending on the state of the socio-economic sphere, the management system, social and economic problems. In the context of the innovative development of modern society, labor mobility directly affects the process of mastering new types of work. It is emphasized that digital technologies directly affect labor mobility, but the degree of influence in the field of material production and non-production direction is different. As a rule, labor mobility is determined by social, economic, and political changes that occur in society and affect the movement of the population in the labor market.

It is proven that labor mobility is a complex socio-economic process that indicates the ability and readiness of individuals or social objects to change their socio-labor position. Low mobility in the labor market becomes a problem, it can be one of the restraining factors of the structural restructuring of the economy, especially in the post-war period. Therefore, an active policy to increase sectoral and regional mobility is necessary. Priority should be given to stimulating employment in industries that can act as drivers of future economic growth in conditions of increasing change. In order for mobility to be high, a different labor market is needed.

Key words: employee, employer, labor relations, labor mobility, labor migration, labor market, relocation, personnel rotation, professional development, professional growth, non-standard forms of employment, state.

Постановка проблеми. Трудова мобільність розглядається як один із факторів соціально-економічного розвитку країни. Як правило, її впливу піддаються різного роду суб'єкти – від конкретного підприємства до суспільства в цілому. Будь-які трудові та професійні стратегії, ступінь їх успішності здебільше детермінуються здатністю працівників до мобільності у трудовій сфері. Оскільки будь-які динамічні процеси в соціумі визначаються економічною поведінкою особистості, відповідно, трудова мобільність надає можливість накопичення для працівників як позитивного так і негативного досвіду. Будучи джерелом отримання людиною професійних знань та досвіду, трудова мобільність формує

кадровий потенціал підприємств, підвищуючи його ефективність роботи в цілому, особливо в умовах цифровізації економіки. Працівник, завдяки трудовій мобільності, накопичує знання та компетенції, що характеризуються усестороннім характером по відношенню до сфери діяльності підприємства, що дає змогу відчувати себе професійним працівником.

Однією з найважливіших умов накопичення та раціонального використання людського капіталу, без якого неможливе в сучасних умовах досягнення високої конкурентоспроможності підприємств, є становлення та розвиток гнучкого ринку праці. Елементом гнучкого ринку праці є мобільність робочої сили.

Мета дослідження полягає у розкритті соціально-економічних чинників, що впливають на формування та функціонування трудової мобільності, механізму її функціонування на ринку праці.

Стан опрацювання проблематики. Питання трудової мобільності завжди були на порядку денному та піддавалися дослідженню на різних соціально-економічних етапах розвитку суспільства. Не обійшла вона осторонь даної проблематики і вітчизняних вчених таких як: Л. Амелічеву, М. Біль, Л. Величко, О. Головка-Гавришеву, О. Дарморіс, Н. Коваліско, А. Коротаєва, О. Середу, Л. Сушенцеву, Е. Лібанова, Н. Мамай, М. Микієвич, В. Муравйова, Н. Мушак, Р. Петрова, Н. Швеця, Г. Чанишеву, А. Юшко, О. Ярошенка та інших вчених, де було досліджено питання трудової мобільності і її впливу на ринок праці, взаємобумовленості трудової мобільності і людського капіталу. Тим не менш, сучасні проблеми трудової мобільності не є до кінця вивченими та потребують подальших наукових досліджень.

Вклад основного матеріалу. Слово «мобільність» увійшло до основних європейських мов не пізніше кінця XV ст. Воно походить від латинського *mobilitas*, що означає «рухливий», «здатний до швидкого пересування, дії» [1, с. 646].

Дослідженню трудової мобільності та її впливу на ринок праці завжди приділялася значна увага у правовій науці. Трансформації, що обумовлювалися змінами в економічній та соціальній сфері та самому суспільству змінювали уявлення та ставлення до трудової мобільності як чинника впливу на суспільні процеси.

Характеризуючи різні етапи розвитку нашого суспільства і державності, можна зауважити, що трудова мобільність вивчалася у контексті таких процесів як працевлаштування, профорієнтація, підготовка кадрів, міграція населення тощо. Модель ринку праці, що була характерна в 1990-ті роки характеризувалася трансформаційними економічними процесами, що не могло не позначитися на трудовій мобільності населення. Перехід економіки України до ринкових методів інтенсифікували процеси трудової мобільності.

Зміни методів регулювання ринкової економіки супроводжувалися появою нових технологій у виробничій та невиробничих сферах. У зв'язку з чим особлива увага приділялася впливу інноваційних змін на процеси трудової мобільності працівників підприємств, установ, організацій. Багато сфер економіки стали відкритими для інновацій, що приваблювало нові трудові ресурси як у виробничій сфері так і у сфері обслуговування.

Трудова мобільність закономірно пов'язана з професійною кар'єрою та знаходить втілення у формі останньої. Кар'єра людини-праці пов'язана з процесами поділу праці та перебуває під впливом таких факторів, як освіта, стаж роботи, кваліфікація, соціальна активність тощо. При цьому межі та швидкість просування працівника визначаються можливостями розвитку його здібностей та ціннісними орієнтирами на трудову кар'єру. Трудова мобільність змінюється залежно від стану соціально-економічної сфери, системи управління, соціальних та економічних проблем. З цих позицій трудову мобільність розглядають як одну з форм соціальної мобільності, що змінює соціальну структуру суспільства і підпорядковується її закономірностям.

Структурна перебудова економіки країни, прискорене впровадження нових технологій у виробництво та інші чинники зумовили появу професійно-трудового середовища, в умовах якого людина впродовж своєї професійної діяльності може бути вимушеною неодноразово змінювати не лише місце своєї роботи, а й професію, тобто сучасному працівнику повинна бути притаманна така якість як професійна мобільність. Тому, в умовах ринку праці, постає об'єктивна потреба формування в людини

готовності до здійснення можливого вибору нової професії, а динамічні зміни, що відбуваються у системі професійно-технічної освіти України, «зумовлюють посилення вимог до особистості професіонала» [11, с. 31]. Трудова мобільність у контексті інноваційного розвитку сучасного суспільства безпосередньо впливає на процес освоєння нових видів трудової діяльності, уміння працювати на складному обладнанні, діяльності раціоналізаторського та винахідницького характеру. Цифрові технології безпосередньо впливають на трудову мобільність, проте ступінь впливу у сфері матеріального виробництва та невиробничого спрямування є різним. У сфері матеріального виробництва запровадження нових технологій супроводжується скороченням чисельності працівників та їх переходом до інших галузей. У невиробничій сфері приплив працівників у галузь підвищує якість роботи. Відповідно, спостерігаються дуже інтенсивні процеси трудової мобільності.

Наростаючий дефіцит трудових ресурсів потребує необхідності впровадження інноваційних систем мотивації, що здатні утримувати на підприємстві необхідних йому працівників. У свою чергу, «держава повинна забезпечувати підготовку кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, опанування та впровадження виробничих та інформаційних технологій, конкурентоспроможних на ринку праці. Підготовка майбутніх кваліфікованих робітників до безпосереднього здійснення діяльності в галузі обраної професії являє собою вміння використовувати набуті знання на практиці, формування необхідної професійної мобільності» [11, с. 32].

Як правило, трудова мобільність зумовлена соціальними, економічними, політичними змінами, що відбуваються в суспільстві та впливають на переміщення населення на ринку праці. Зазвичай, в Україні активно зайняте населення мало змогу змінювати своє місце роботи та переміщатися на ринку праці, шукаючи більш вигідні умови праці та належну заробітну плату. Однак, російська військова агресія проти України змусила ламати плани українців, де інтенсивність зовнішньої трудової мобільності враз перевищила внутрішню мобільність населення. З моменту повномасштабного вторгнення станом на лютий 2024 року серед дорослого цивільного населення було поранено 18577 осіб, серед них 6524 особи становлять чоловіки та 4546 осіб – жінки [3, с. 2].

Призупинення діяльності підприємств в умовах війни впливає на багато аспектів економіки та соціуму, але особливо важливо розглядати його в контексті трудової мобільності, оскільки військові дії часто призводять до масового руйнування інфраструктури, втрати робочих місць та великих міграційних потоків [8, с. 56]. А тому підвищення рівня мобільності є одним із пріоритетних завдань на ринку праці. «Важливо розуміти, що трудова мобільність стає ключовим механізмом адаптації до нових реалій, як для окремих осіб, так і для суспільства в цілому. Аналіз ситуації та адекватні реакції на зміни можуть зменшити негативний вплив конфлікту на ринок праці та життя людей. Враховуючи ці особливості, необхідно підходити до питань забезпечення робочих місць, адаптації працівників до нових умов та підтримки їх психологічного стану з особливою увагою» [8, с. 58]. Саме тому, як зауважує М. О. Піжова, «стратегічним у держави має стати напрямок постійного моніторингу змін на ринку праці, зокрема, стану трудової мобільності. Особливу роль у цьому контексті має відігравати українська освіта, яка має реагувати на зміни у трудовій царині, на виклики щодо трудової мобільності» [8, с. 58]. Проте, хочемо підкреслити, що саме держава, шляхом прийняття законів, повинна приймати системні заходи щодо стимулювання трудової мобільності. Приймати державні програми забезпечення трудової мобільності, шляхом укладення угод від генерального до регіонального рівня та укладення колективних договорів на виробничому рівні. Дані програми

повинні передбачати різного роду соціальні допомоги від переселення безробітних до укладення нового трудового договору.

Сьогодні національний ринок праці не здатен розвиватися без мобільних у професійному відношенні працівників, здатність яких не лише швидко адаптуватися до зростання складності нової техніки і технологій, а й максимально ефективно застосовувати свої знання в теперішній час. Тому важливим для залучення робочої сили в поле зайнятості у воєнний час і період економічного відновлення залишається забезпечення мобільності робочої сили, що визначає рівень адаптивності до змін умов прикладання праці та сприяє задоволенню потреб підприємств у робочій силі [5, с. 39].

Здійснивши аналіз соціально-економічних чинників, що впливають на трудову мобільність Н. Мамай дійшла висновку що «найбільші можливості у сфері впливу на процеси трудової мобільності закладені в групі особистісних чинників, що формуються на рівні працівника, до яких відносяться: економічні фактори, фактори соціально-культурної та професійної орієнтації, рівень і якість освіти суб'єкта трудових переміщень, вік, стаж роботи» [7, с. 282]. Тому й структура трудового потенціалу підприємства являє собою співвідношення різних демографічних, соціальних, функціональних, професійних та інших характеристик груп працівників і відносин між ними. У трудовому потенціалі підприємства можна виділити такі компоненти: кадровий, професійний, кваліфікаційний і організаційний [1]. Важливим є вивчення кількісних так і якісних факторів, що впливають на формування трудового потенціалу, де до кількісних факторів належать: чисельність персоналу, кількість робочого часу, відпрацьованого персоналом, структура за видами робіт, статево-вікова структура персоналу. До якісних факторів належать психофізіологічна працездатність, загальноосвітній та професійно-кваліфікаційний рівень персоналу, рівень культури, моральна зрілість, схильність носіїв праці до мобільності, трудова активність. Трудова мобільність показує чутливість реакції індивіда як носія робочої сили, з одного боку, на розвиток суспільної праці, стан загальної динаміки виробництва, впровадження досягнень науки і техніки у виробництво, на валові інвестиції, а з іншого боку, на розміщення факторів виробництва, зміни в соціально-економічному становищі індивіда, на мотиваційні механізми поведінки людини на ринку праці [7, с. 279]. Тому розглядаючи фактори, що впливають на трудову мобільність, необхідно особливо увагу приділити дослідженню стимулів, мотивації трудової діяльності працівників [9, с. 144]. Окрім того, «при формуванні міграційної політики потрібно враховувати повагу до права людини на життя і свободу, які є базовими та зобов'язують державу забезпечувати право на вільне пересування громадян (в'їзд і виїзд), вибір місця проживання, а також надання притулку представникам інших держав, які зазнають переслідувань у власній державі і, відповідно, не можуть скористатися її захистом» [10, с. 168].

Трудова мобільність – це складний соціально-економічний процес, який свідчить про здатність і готовність індивідів чи соціальних об'єктів до зміни соціально-тру-

дової позиції, їхня конкурентоздатність, зацікавленість у навчанні та безперервній освіті, здатність до швидкої адаптації до динамічних виробничих умов і кон'юнктури ринку праці, що призводить до зміни їхніх якісних і кількісних характеристик під дією різних об'єктивних і суб'єктивних факторів, умов і стимулів [4, с. 53]. Відповідно, сучасна соціально-економічна політика має орієнтуватися не стільки на підтримку економічно слабких прошарків населення, скільки на створення передумов для підвищення мотиваційного потенціалу трудової мобільності і трудової продуктивної активності національних людських ресурсів. Реалізація цієї політики щодо збереження і розвитку національного людського капіталу має бути націлена на використання не соціального підходу, який передбачає державне гарантування кожному члену суспільства доходів, не нижчих прожиткового мінімуму, а насамперед ринкового підходу, який передбачає створення умов для розвитку своїх продуктивних здібностей та ефективної їх реалізації [6, с. 671–672].

Низька мобільність на ринку праці стає проблемою, вона може бути одним із стримувальних факторів структурної перебудови економіки, особливо у повоєнний період. Тому необхідна активна політика щодо підвищення галузевої та регіональної мобільності. Пріоритет потрібно віддати стимулюванню зайнятості в галузях, які можуть виступити драйверами майбутнього економічного зростання в умовах наростаючих змін. Для зміни ситуації потрібно використовувати можливості для перенавчання та освоєння нових професій, що може збільшити ефективність підбору нових кадрів, запроваджувати ринок орендного житла, пільгову іпотеку, розставити пріоритети розвитку секторів економіки, перерозподіливши трудові ресурси всередині секторів економіки – від менш ефективних до більш динамічних. Щоб мобільність була високою, потрібний інший ринок праці.

Для того, щоб забезпечити підприємство кваліфікованою робочою силою, яка буде здатна швидко реагувати на потреби внутрішнього та зовнішнього середовища, роботодавцю необхідно адаптувати професійно-кваліфікаційну структуру персоналу відповідно до інноваційного розвитку; забезпечити розвиток нестандартних форм зайнятості, спрямованих на підвищення ефективності використання трудового потенціалу персоналу; удосконалити системи оплати праці відповідно до конкурентоспроможності персоналу; розробляти заходи щодо розвитку професійних компетенцій персоналу; передбачити комплекс заходів, спрямованих на підвищення ефективності працюючого персоналу, створення належних і одночасно привабливих, з точки зору працівника, умов для трудової діяльності.

Висновки. Досягнення високої конкурентоспроможності підприємств неможливе без накопичення та раціонального використання людського капіталу та становлення і розвитку на цій основі гнучкого ринку праці, елементом якого є мобільність робочої сили.

Для подолання проблеми забезпечення економіки кваліфікованими кадрами слід звернути увагу на поліпшення умов праці та вдосконалення системи оплати праці найманих працівників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білецька К. В. Трудовий потенціал як чинник активізації інноваційних процесів. *Ефективна економіка*. № 4. 2014. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2932>
2. Біль М. М. Мобільність населення : теоретична сутність і видова різноманітність. Випуск 7. 2016. *Економіка і суспільство*. С. 645–652. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/109.pdf
3. Дворічний звіт. Захист цивільних осіб: вплив бойових дій на цивільних. ООН Україна, 2024, 7с. URL: https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-02/22%20Feb%202024%20Protection%20of%20Civilians_impact%20of%20hostilities%20on%20civilians%20since%2024%20Feb%202022_HRMM_U%20report_UKR.pdf
4. Коваліско Н. В., А. Г. Хоронжий. Трудова мобільність в умовах регіонального ринку праці. Львів. 2002. 174 с. URL: <http://www.sociologylnu.org.ua/resursy/>
5. Ковальов О. С. Трудова мобільність працівників – одна з умов функціонування трудових відносин. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, 2023. Серія Право. Випуск 75: частина 3. С. 36–40.

6. Личковська М. Р. Сутність та тенденції формування трудової мобільності: національні проблеми. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 18. С. 667–673.
7. Мамай Н. Мамай Н. Мобільність трудових ресурсів у контексті соціально-економічних перетворень. *Перспективні напрями розвитку наукової думки в XXI столітті: Зб. наук. праць за матеріалами V Міжн. наук.-практ. конф. до Дня науки України з нагоди 25-річчя Одеського інституту МАУП (19 травня, 2023 р., м. Одеса)*. Одеса: Лерадрук, 2023. С. 276–285. URL: http://odesa.maur.com.ua/upload/editor/files/%D0%9A%D0%9D%D0%98%D0%93%D0%90%20%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%84_19_05_2023%D0%9E%D0%86%20%D0%9C%D0%90%D0%A3%D0%9F.pdf#page=276
8. Пижова М.О. Особливості трудової мобільності працівників в умовах дії правового режиму воєнного стану. *Держава та регіони*. Серія: Право, 2023р., № 3 (81). С. 54–58. URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/3_2023/9.pdf
9. Серета О. Г., Юшко А. М. Мотивація праці як передумова трудової мобільності у період воєнних дій та часи повоєнного відновлення. *Право і суспільство*. № 1. 2023. С. 141–147. URL: http://pravoisusilstvo.org.ua/archive/2023/1_2023/21.pdf
10. Ситник О. І Сільвестрова О. Ю, Жук О. М. Міграційна політика: сутність, вихідні принципи, правові основи. *Економічний форум*. № 2. 2021. С. 164–172. URL: forum.intu.edu.ua/index.php/ekonomichnyy_forum/article/view/218/205
11. Сушенцева Л. Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика : [монографія] ; за ред. Н.Г. Ничкало ; Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. 439 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/1310/1/monografija_2011_sushenceva.pdf